

Nr 75.

Ankom till riksdagens kansli den 21 mars 1930 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande av återbetalningsskyldighet beträffande till viss personal vid statens fiskehamnsbyggnader utbetalta dyrtidstillägg m. m.

(4:e avd.)

I en till riksdagen den 7 mars 1930 avlåten, till statsutskottet hänvisad proposition, nr 197, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, *dels* att återbetalningsskyldigheten beträffande i statsrådsprotokollet omförmälda, till viss personal vid statens fiskehamnsbyggnader under åren 1920 och 1921 utbetalta dyrtidstillägg må efterskännas; *dels ock* att vid de bokföringsåtgärder, varigenom till personal vid statens fiskehamnsbyggnader utbetalta dyrtidstillägg avförts å sjätte huvudtitelns förslagsanslag till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, må bero.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Förevarande proposition avser en av f. d. överdirektören och chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen O. J. F. Wijnbladh samt f. d. byråchefen O. Z. Ekdahl, byrådirektören G. C. A. Lindenrona och revisorn E. V. Lager, samtliga i nämnda styrelse, gjord framställning, avseende befrielse från dem ålagd återbetalningsskyldighet beträffande belopp, som under åren 1920 och 1921 utbetalts såsom dyrtidstillägg till personal vid statens fiskehamnsbyggnader.

Vid granskning inom *riksräkenskapsverket* av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens räkenskaper för åren 1920 och 1921 framställdes år 1923 en anmärkning av huvudsakligen följande innehåll:

Till personal vid statens fiskehamnsbyggnader hade utbetalts dyrtidstillägg för år 1920 med 77,010 kronor 68 öre samt för år 1921 med 74,131 kronor 52 öre, vilka belopp avförts å de till bestridande av utgifterna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst beviljade anslagen. Då ifrågavarande personal icke kunde anses hänförlig till sådana befattningshavare, som avsåges i kungörelserna den 30 maj 1919, den 30 juni 1920 och den 29 juni 1921 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, hade nämnda utgifter icke bort bestridas av omförmälda anslag, utan hade, därest personalen vid fiskehamnsbyggnaderna an-

Bihang till riksdagens protokoll 1930. 6 saml. 35 häft. (Nr 70—77.) 654 80 3

setts till följd av dyrtiden böra komma i åtnjutande av löneförhöjning, kostnaderna därför bort utgå av anslaget till utförande av vissa fiskehamnar. Detta anslag hade för ett vart av åren 1920 och 1921 utgått med ett belopp av 2,000,000 kronor. 1920 års anslag utvisade en behållning till år 1921 av 164,941 kronor 36 öre, men som det under år 1920 i dyrtidstillägg utbetalta beloppet, 77,010 kronor 68 öre, enligt vad förut nämnts, jämväl bort belasta sistnämnda anslag, återstode av omförmälda behållning allenast 87,930 kronor 68 öre. För bestridande av 1921 års utgifter för fiskehamnsanläggningar hade således funnits tillgängliga 2,087,930 kronor 68 öre, vartill ytterligare kommit 211,933 kronor 31 öre, utgörande särskilda under år 1921 uppburna medel, eller således tillhoppa 2,299,863 kronor 99 öre. Då utgifterna för arbetena med fiskehamnar under år 1921 — bortsett från de under samma år till personalen utbetalta dyrtidstilläggen, 74,131 kronor 52 öre — uppgått till 2,347,323 kronor 58 öre, hade alltså anslaget till fiskehamnsbyggnader för sistnämnda år överskridits med 47,459 kronor 59 öre. Enär ifrågavarande anslag vore reservationsanslag och således icke finge överskridas, borde sistnämnda belopp, 47,459 kronor 59 öre, inbetalas till statsverket. Som överskridande av anslaget ägt rum genom utanordningar under december månad 1921 samt Wijnbladh och Lindencrona undertecknat samtliga då fattade utanordningsbeslut, som avsåge utgifter för fiskehamnsanläggningarna, borde den uppkomna bristen ersättas av dem. Jämväl det under år 1921 i dyrtidstillägg utbetalda beloppet, 74,131 kronor 52 öre, borde av ovan angivna skäl inbetalas till statsverket. Betalningsskyldighet därför åläge Wijnbladh, Ekdahl, Lindencrona och Lager, vilka, Ekdahl i egenskap av t. f. överdirektör och Lager i egenskap av t. f. byrådirektör, undertecknat de anordningar, enligt vilka utbetalning av dyrtidstillägg under år 1921 ägt rum, ävensom revisorn D. Ström, som upprättat de avlöningslistor, som legat till grund för utanordningarna, och fördelade sig ansvaret sålunda: Wijnbladh och Lindencrona vore gemensamt ansvariga för 7,436 kronor 35 öre, Wijnbladh, Lindencrona och Ström för 55,952 kronor 44 öre, Wijnbladh och Lager för 5,476 kronor 70 öre samt Ekdahl, Lindencrona och Ström för 5,266 kronor 3 öre.

Sedan nämnda personer i angiven förklaring bestritt kravet, hemställde riksräkenskapsverket hos kammarrätten om åläggande för dem att i enlighet med angiven fördelningsgrund gemensamt eller vilken av dem gälda gitte ersätta statsverket de anmärkta beloppen, tillhoppa 121,591 kronor 11 öre.

Genom utslag den 10 december 1924 utlät sig *kammarrätten* — jämte det kammarrätten på anført skäl fann den mot Ström förda talan icke kunna bifallas — sålunda:

Enär kostnaderna för ifrågavarande dyrtidstillägg bort på skäl riksräkenskapsverket anfört bestridas av de för utförande av fiskehamnsbyggnader anvisade medlen, men de tillgångar, som för detta ändamål åren 1920 och 1921 varit tillgängliga, blivit för andra med fiskehamnsbyggnaderna förknippade utgifter i så stor utsträckning förbrukade, att av berörda samma år utbetalda dyrtidstillägg, tillhoppa 151,142 kronor 20 öre, ett belopp av sammanlagt 121,591 kronor 11 öre icke kunnat med nämnda tillgångar bestridas, alltså och då de befattningshavare, som beslutat utbetalningen av ifrågavarande felaktigt avförda dyrtidstillägg, måste anses ansvariga gent emot statsverket för därav föranledda utgifter, i den mån de icke kunnat gäldas av de medel, som åren 1920 och 1921 kunnat få disponeras för fiskehamnsbyggnaderna, funne kammarrätten skäligt förplikta Wijnbladh, Ekdahl, Lindencrona och Lager att gemensamt eller vilkendera gälda gitte ersätta

statsverket, Wijnbladh och Lindencrona 110,848 kronor 38 öre, Wijnbladh och Lager 5,476 kronor 70 öre samt Ekdahl och Lindencrona 5,266 kronor 3 öre.

Över kammarrättens utslag hava samtliga vederbörande anfört besvär.

Utlåtanden häröver hava avgivits av riksräkenskapsverket, kammarrätten och statskontoret, varvid *riksräkenskapsverket*, sedan jämväl väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hörts, anfört bland annat följande:

I förenämnda anmärkning hade icke gjorts gällande, att till personalen vid statens fiskehamnsbyggnader utbetalts högre avlöning — de utgivna dyrtidstilläggen inberäknade — än som med hänsyn till den rådande dyrtiden vederbörligt. Och det vore väl knappast anledning antaga annat än att den omhandlade personalens löner i genomsnitt stannat omkring den lönenivå, som i allmänna marknaden vid tiden ifråga varit gällande för jämförlig arbetspersonal. De utbetalda dyrtidstilläggen torde därför icke kunna betraktas såsom någon oskälig lönetillökning. Billighetsskäl syntes sålunda tala för att sökandena befriades från dem ålagd ersättningskyldighet. Det syntes då riksräkenskapsverket, med hänsyn till vad förut av ämbetsverket anförts, som om härvid icke funnes någon annan utväg än att antingen särskilda medel till täckande av utgifterna för ifrågavarande dyrtidstillägg av riksdagen anvisades för ett kommande budgetår eller att klagandena befriades från betalningsskyldighet för utdömda beloppet, vartill emellertid riksdagens medgivande torde böra inhämtas.

Då det senare av nyssnämnda båda alternativ måhända kunde vara att föredraga, har riksräkenskapsverket, under förutsättning att ändring i det överklagade utslaget icke komme att ske, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att befria klagandena från dem ålagd ersättningskyldighet.

Kungl. Maj:t har i den 7 mars 1930 med regeringsrätten beslutat utslag ej funnit skäl att göra ändring i kammarrättens utslag men på grund av vad i målet förekommit förklarar sig framdeles vilja meddela beslut, huruvida den klagandena åliggande betalningsskyldigheten må efterskänkas.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

Såsom riksräkenskapsverket framhållit, läser det icke föreligga anledning antaga annat än att ifrågavarande personals löner — däri inberäknat de utbetalda dyrtidstilläggen — i genomsnitt varit avvägda i huvudsaklig överensstämmelse med vad som i allmänna marknaden under samma tid tillkommit motsvarande arbetspersonal. Då det vid sådant förhållande får anses skäligt att ifrågavarande dyrtidstillägg utgått och staten följaktligen icke kan sägas hava åsamkats förlust genom utbetalningen av desamma, anser jag mig böra tillstyrka, att den vederbörande genom Kungl. Maj:ts utslag ålagda återbetalningsskyldigheten må efterskänkas. Härtill torde riksdagens medgivande böra inhämtas.

Vad därefter beträffar ifrågasatt omföring från anslag till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst till respektive fiskehamnsanslag av de belopp, vartill de i riksräkenskapsverkets utlåtande omförmälda, till personal vid statens fiskehamnsbyggnader utbetalda dyrtidstilläggen uppgått, så anser jag mig med hänsyn till därmed förbundna olägenheter lika med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt riksräkenskapsverket böra förordna, att vid de vidtagna bokföringsåtgärderna, sådana de på sin tid verkstälts, må bero. Även härtill torde riksdagens medgivande böra utverkas.

Utskottets
yttrande.

Billighetsskäl synas utskottet tala för ett bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition. Enligt vad i målet ådagalagts, hava visserligen de för ifrågavarande utanordningsbeslut ansvariga förfarit felaktigt genom att ej tillse att erforderliga medel för dyrtidstilläggens utanordning funnes tillgängliga, men å andra sidan har — såsom riksräkenskapsverket ock framhållit — ej kunnat göras gällande, att i avlöning till hamnbyggnadspersonalen utbetalats högre dyrtidstillägg än som med hänsyn till dyrtiden rätteligen bort utgå.

Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva,

a) att återbetalningsskyldigheten beträffande i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 7 mars 1930 angivna, till viss personal vid statens fiskehamnsbyggnader under åren 1920 och 1921 utbetalta dyrtidstillägg må efterskänkas;

b) att vid de bokföringsåtgärder, varigenom till personal vid statens fiskehamnsbyggnader utbetalta dyrtidstillägg avförts å sjätte huvudtitelns förslagsanslag till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, må bero.

Stockholm den 21 mars 1930.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 72.
